

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1948.

Konvencija CIO končala delo in sprejela program

Izvolila je eksekutivne odbornike, določila politične smernice, dala moč eksekutivi, da "reorganizira" šibke unije in podvzame veliko organizatorično kampanjo

Portland, Ore. (FP)—Deseta konvencija CIO je zaključila svoje delo zadnjo soboto z izvolitvijo uradnikov in članov eksekutive. Trajala je šest dni in bila vse skozi zelo viharna. Boj je bil med tako zvano "levico" in "desnico".

Za predsednika CIO je bil ponovno izvoljen Philip Murray brez opozicije. Delegatke so mu privedli velike ovacije, ki so trajale skoro 40 minut. Za tajnika-blagajnika je bil ponovno izvoljen James B. Carey, za podpredsednika pa L. S. Buckmaster od kavčukarske unije, Joseph Curran od mornarske, Albert J. Fitzgerald od elektrarske, John Green od ladjedelniške, O. A. Knight od petrolejske, Emil Rieve od tekstilne, Walter Reuther od avtne, Frank Rosenblum od krojaške in Allan S. Haywood, organizatorični direktor CIO. Poleg teh je bilo v eksekutivo izvoljenih 41 članov, po eden ali dva od vseh pridruženih unij.

Konvencija je sprejela legislativni program, ki ga je predložila eksekutiva. Murray je rekel, da ta program sliči "Trumanovemu programu". Poleg zahtev za preklic Taft-Hartleyevega zakona, izboljšanje socialne zakonodaje, zvezne podpore javnim šolam, splošnega zdravstvenega zavarovanja, kontrole rent, zvišanje minimalne plače na dolar na uro, ojačanje delavskega departmanta, zvišanje podpore veteranom, program vključuje tudi konzerviranje zemlje in ustanovitev sličnih vladnih podjetij za elektrifikacijo in industrijski razvoj zapada in zavarovanje dolinskih krajev pred poplavi kakor je TVA (Tennessee Valley Authority).

Konvencija je tudi naglasila potrebo ponovnega splošnega zvišanja plač in kontrole cen. Odnosno se je konvencija izrekla za zvišanje kupne sile delovnega ljudstva, kar pomeni, da se bodo unije CIO vrgle v nov mezdni boj.

Sprejela je tudi obširno resolucijo glede zunanje politike. Ta resolucija v glavnem indorsira sedanjo ameriško zunanjo politiko s to razliko, da je na vsej črti proti priznanju ali podpiranju Francovega režima v Španiji, kakor tudi zahteva čim prejšnjo sklenitev mirovnih pogodb z Nemčijo, Avstrijo in Japonsko in poziva Združene narode, naj zasledujejo politiko splošne rezorozitve vseh narodov, vključitvi svetovno kontrolo atomske energije. Obsoja pa Rusijo, češ da "izrablja" vetovno pravico.

Pri tej resoluciji je bila viharna dnevna debata. Pobjela jo je manjšina, češ da endorsira "mrzlo vojno", vodi v oboroževanje in represije civilnih svoboščin in končno v katastrofalno vojno. Manjšina je poudarjala, da je ključ do svetovnega miru kompromisna poravnava diferenc med Ameriko in Sovjetsko unijo, in sicer z direktnim pogajanjem.

Stališče ogromne večine je samiral Murray, ko je rekel, "da so časi minuli v Ameriki, ko so vjeti lahko pričakujejo kakšno podporo s strani CIO." Proti resoluciji je glasovalo le 35 delegatov izmed 700.

Konvencija je posvetila veliko pozornost tudi politični akciji. Murray je dejal, da ima politični

odbor CIO glavne zasluge za "veliko delavsko" in Trumanovo zmago. Konvencija se je izrekla proti ustanovitvi nove stranke "sedaj" in zaključila, da se morajo vse unije držati političnih smernic CIO. Izrekla se je tudi za sodelovanje s politično ligo ADF, farmerskimi in drugimi "sličnimi političnimi skupinami." Vsem unjam je dala nalogo, da financirajo politični odbor CIO s prostovoljnimi prispevki članov in sicer po dolarju na leto.

Tudi pri tej resoluciji je bila viharna debata. Manjšina je ugovarjala temu, da bi konvencija diktirala pridruženim unijam njih politične smernice, to je katero stranko ali kandidate morajo podpirati. Pobjela je stremiljenje večine, da diktrira politično mišljenje manjšini. Murray je dejal, da se ta resolucija v bistvu nič ne razlikuje od sličnih resolucij, ki so bile sprejete na prejšnjih konvencijah, toda prejšnja leta jim ni nihče ugovarjal. Debata o tej resoluciji je trajala več ur in končno je bila sprejeta z 90% večino.

Konvencija se je tudi izrekla za velikopotezno organizatorično kampanjo v onih industrijah in poklicih, kjer je delavstvo slabo organizirano. Eksekutivi je dala moč, da lahko "reorganizira" šibke unije v svrhu njih "ojačenja". Ta sklep je bil naperjen predvsem proti šibkejšim unijam.

Eksekutiva se je takoj po zaključku konvencije poslužila te moči in odredila, da se mora unija izdelovalcev poljedelskih strojev (Farm Equipment Workers) pridružiti avtni uniji, ki si tudi lasti jurisdikcijo nad industrijami poljedelskih strojev. Avtna unija ima 900.000 članov in je najmočnejša v CIO.

Milijoni dolarjev na smetišču

Chicago.—Na nekem smetišču na 115. ulici in Cicero ave. so našli 80.000 ventilov za letalske motorje v vrednosti od enega do šest milijonov. Ventilii so izdelani iz najfinejšega jekla in so jih rabili za osem-cilindrske motorje bombnikov tipa B-29. Neke zrakoplovna trrdka je dejala, da mora plačati za vsak tak ventil \$75.

Sedaj raziskujejo, kdo je zakrivil, da so bili zavrženi ti ventili, katere so faktično plačali davkoplačevalci. Neki bivši uradnik v Dodgevi tovarni je izjavil, da so bili stran vrženi na ukaz vojaške oblasti malo poprej, ko je Chryslerjeva korporacija izročila tovarno vladi, to je bilo po končanju vojne.

Na dan je tudi prišlo, da se je veliko množino teh ventilov zmetalo tudi v jezero. Seve, to ni edini slučaj, ki kaže, kako so kapitalisti opljačkovali vlado za milijone, nato pa uničevali vladno lastnino.

Napeti odnošaji med Turčijo in Bulgarijo

Istanbul, Turčija.—Odnosaji med Bulgarijo in Turčijo so se poslabšali, ker so bolgarske oblasti aretirale nekega turškega častnika in ga obsodile na smrt. Turška vlada je zahtevala, da Bulgarija pojasni zadevo in poda izjavo o tej aferi. Bulgarija je odločila usmrtnitev častnika, ki je bil zasaden na bolgarskem ozemlju kot vohun.

Domače vesti

Nov grob v Minnesoti

Duluth, Minn.—V bolnišnici St. Luke je umrl John Koščak iz Aurore, star 84 let, doma od Lavrice pri Ljubljani, v Ameriki 39 let. Pokopan je bil 9. nov. Spadal ni k nobenemu društvu. Tukaj zapuščila nečaka Johna Bobna, v Chisholmu sorodnike, v starem kraju pa družino.

Iz Clevelanda

Cleveland.—Po štiritedenski bolezni je umrl bolnišnici Mary Kaplan, rojena Mirtič, stara 75 let, doma iz Trebče, yaši pri Žužemberku, v Ameriki 43 let, članica SDZ. Tukaj zapuščila štiri sinove, tri hčere, več vnukov in sestro Ano Škerl.—Jennie Obljak si je zlomila nogo in se nahaja v bolnišnici Charity.—Pri družini Johnny Jerse v Collinwoodu so se oglasile rojnice in pustile hčerko.—Poročila sta se Ray I. Gornik, ki služi pri mornarici, in Margaret M. Goecker, kakor tudi William Gerl iz Euclida in Barbara G. Stefanac. Dalje sta se poročila tudi Raymond Zupancič in Laverne Calkins.—Iz bolnišnice se je vrnil Tone Babič iz Madisona, O.—V bolnišnici St. Luke se nahaja Joseph Kozel.—Po kratki bolezni je umrl Anton Bayuk, star 63 let, doma iz Črnomlja pri Metliki, v Ameriki 40 let. V Ottawi, Ill., zapuščja bratranca Matha Bayuka.

no postopanje glede "lojalnosti" v vseh državnih oddelkih, za pravilno ravnanje policije in sodišč, za akademsko svobodo in svobodno izražanje v vsakem oziru, kakor tudi za boljše priliko za sleherni osebo, ne oziraje se na vero ali plemo, da uživa zaščito in svobodo, katero jamči Spored pravic za vse enako.

V Chicagu bodo v tednu praznovanja 157-letnice Sporeda pravic oddajale razen radio-oddaje posebne programe, predavanja in razprave o civilnih svoboščinah.

V teku prihodnjega leta lahko naredimo velik korak na poti ojačanja civilnih svoboščin, na drugi strani pa proti nevarnost, da nam okrnejo osebo svobodo, če ne bomo delovali v praksi za pravično izvajanje Sporeda pravic.

Kajšekova žena na poti v Ameriko

Od Amerike bo skušala dobiti več "pomoči"

Šanghaj.—Položaj Kajšekovega režima je postal tako desperaten, da se je njegova žena na hitro odločila, da gre v Ameriko iskat nove "pomoči". Odpotovala je v nedeljo z ameriškim transportnim letalom, katerega ji je dala na razpolago mornarica po naročilu državnega departmanta. V Ameriko bo dospela v sredo.

Njena mislja je, da s svojo čarobnostjo preslepi ameriško javnost in da od ameriške vlade dobi novo vojaško pomoč. Kakor je razvidno iz izjave premierja Sun Foja, gre Kajšekova strategija za tem, da bi ameriška vlada poslala na Kitajsko "odličnega vojaškega svetovalca," ki bi tako rekoč prevzel vrhovno komando nad oboroženimi silami.

Sun Fo je dejal, da bi za to mesto izborni odgovarjal bodisi general Douglas MacArthur ali pa general Albert Wedemeyer. Prvemu ali drugemu bi Kajšekova vlada dala "popolno svobodo" v njegovi akciji.

Če bo Amerika ugodila tej želji kitajske reakcionarne vlade, bi tako rekoč prevzela odgovornost za rešitev korumpiranega in trinoškega Kajšekovega režima.

Narastek porodov med srednjeletnimi ženami

New York.—Med leti 1939-1947 so zelo narasli porodi med ženskami srednjih let. Statističarji Metropolitan Life Insurance Co. so ugotovili, da so se porodi žensk v starosti 35 do 39 let zvišali v zadnjih osmih letih za 40 odstotkov. Tudi porodi žensk v starosti 40-44 let so se znatno zvišali, toda ne v toliki meri kot pri prvih.

Jugoslavija povečala proizvodnjo 5-letnega plana

Cilji gospodarskega načrta revidirani radi nasprotovanja Kominforme. Borba kritizira avstrijske komuniste

Beograd.—Jugoslovanska vlada je naznanila, da je drastično dvignila cilj proizvodnje v petletnem gospodarskem in industrijskem načrtu iz razloga, da premosti ovire, ki jih stavlja blok Kominforme s diskriminacijskimi trgovskimi metodami, o katerih se je pritoževal maršal Tito, ko je imel govor pred Akademijo znanosti in umetnosti v Ljubljani.

Zvišanje proizvodnje pomeni tudi zvišanje truda in žrtvovanja jugoslovanskega ljudstva, katero je sedaj z vso energijo dela, da izpolni delo zahtevano v ogromnem petletnem gospodarskem in industrijskem načrtu.

Borba, uradno glasilo jugoslovanske komunistične stranke, je naznanila, da tarče, ki so bile določene, da jih ljudstvo doseže v l. 1951, so bile sedaj postavljene za doseg v l. 1948. Na primer proizvodnja v lesni industriji za l. 1948 je bila zvišana za 40 odstotkov, kot se je prvotno predvidevalo v petletnem načrtu, ki ima biti izvršen l. 1951. Glavni smoter zvišanja proizvodnje je, da država dobi sredstva za plačanje uvozne trgovine. Vlada pa ni določila zvišanja proizvodnje samo v lesni industriji, ampak tudi v drugih, in nekaterih za 50 odstotkov več kot je bilo prvotno določeno.

Dalje Borba piše, če se vzame za merilo 100, ki določa 5-letni načrt v l. 1951, potem v l. 1948 znaša proizvodnja vozov 87, pluhov 65, železne rude 60, jekla 50, svinca 64, cimenta 87,5, premo-ga 74. Celotna produkcija v letu 1948 pa se je zvišala za 61 odstotkov v primeri z l. 1947.

Glasilo jugoslovanske komunistične stranke dalje poroča, da je znašala glavna investicija industrijskega načrta za l. 1947 in 1948 nad 100.000.000.000 dinarjev (nad 2.000.000.000) in da so investicije kapitala v l. 1948 znašale za 73 odstotkov več kot v l. 1947.

Omenjeni časopis navaja uspehe na mnogih drugih področjih industrije v dobi devetih mesecev l. 1948 in da je proizvodnja na nekaterih področjih preokorčila cilj. S 5-letnim načrtom si je stavila Jugoslavija zvišati vrednost proizvodnje s 116.500.000.000 dinarjev na 256.700.000.000 dinarjev (\$5.134.000.000). Proizvodnja železne rude bo zvišana s 613.000 ton na 1.500.000 ton, surovega železa s 101.000 ton na 650.000 ton in jekla s 235.000 na 750.000 ton.

Jugoslovanski komunisti so obdolžili avstrijskega komunističnega voditelja Ernesta Fischerja in njegove priista, da so se zvezali s pangermanisti, nacisti in dunajskimi nazadnjaki z namenom, da preprečijo, da bi bila Koroška priključena Jugoslaviji.

Ta obdolžitev je bila objavljena v Borbi, kar pomeni, da narašča skrb jugoslovanskih voditeljev radi nasprotovanja Kominforme do jugoslovanskih zahtev glede Koroške, Gorice in Svobodnega tržaškega ozemlja.

O stališču Kominforme so razpravljali obširno tudi na kongresu slovenske komunistične stranke v Ljubljani. Stranka se je izrekla za nadaljevanje borbe za slovenske pravice v Svobodnem tržaškem ozemlju navzlic naraščajočim oviram. Borba se je dotaknila tega problema z marksističnega stališča in prišla do zaključka, da avstrijski komunisti nasprotujejo Jugoslaviji v objemu s pangermanisti, nacisti in dunajskimi nazadnjaki.

Komunistično glasilo je imenovalo po imenu Ernesta Fischerja in ga napadlo, ker je po-

dal sledečo izjavo pred finančnim odsekom avstrijskega parlamenta: "Mi smo avstrijski komunisti in najprvi so nam avstrijski interesi zato odklanjamo jugoslovanske zahteve."

Neko drugo poročilo pa pravi, da je dejal Fischer v avstrijskem parlamentu, da stoji avstrijska komunistična stranka za Gruberjevo vlado glede vprašanja avstrijskih mej.

Borba utemeljuje, da je tako stališče avstrijskih komunistov v nasprotju s stališčem sovjetskega premierja Stalina glede vprašanja narodnostnih manjšin. In ne samo, da je v nasprotju s Stalinovim stališčem, pač pa je sovinstično.

Jugoslovanski komunisti tudi obtožujejo Fischerja, da je namenoma potvoril pred finančnim odsekom avstrijskega parlamenta sovjetsko stališče glede avstrijsko-jugoslovanske meje, ko je izjavil, da sovjetska vlada ni nikdar pristala in zagovarjala jugoslovanskih teritorialnih zahtev na seji zunanjih ministrov v Moskvi, prav tako ne na konferenci zunanjih podministrov v Londonu. Borba pravi, da je Fischer dejal, da je sovjetska vlada samo predlagala, da se vključi na dnevni red pri začetku mirovne pogodbe za Avstrijo tudi jugoslovanske zahteve glede Koroške. Borba zaključuje, da je ta Fischerjeva izjava neresnična.

Bramuglia izdelal nov kompromis glede Berlina

Vprašanje je, če ga bodo sprejele zapadne sile

Paris.—Dr. Juan Bramuglia, novembrski predsednik Varnostnega sveta in zunanji minister Argentine, je ob koncu tedna izdelal nov kompromisni načrt za poravnavo konflikta glede Berlina. Vprašanje je, koliko bo imel sreče, ker zapadne sile ne kažejo nobene volje za spravo z Rusijo.

Zadnje dni, ko je Bramuglia delal na svojem novem načrtu in se v ta namen posvetoval z Višinskijem in predstavniki ameriške delegacije, je general Clay v Berlinu izjavil, da ni nobene možnosti za izravnavo tega konflikta. Iz njegovega intervjuja z nekim časnikarjem (Keith Wheelerjem) je razvidno, da je Amerika proti sporazumu, ker smatra, da je Rusija v defenzivi in da gre diplomatski razvoj v Evropi v prilog zapadnim silam.

Bramuglia je v soboto imel kosilo z začasnim načelnikom ameriške delegacije Fosterjem Dullesom, s Philipom Jessupom je imel pa dva sestanka. V soboto zvečer je imel sestanek tudi z Višinskijem, načelnikom ruske delegacije.

Po njegovem najnovejšem načrtu naj bi Varnostni svet imenoval komisijo ekspertov, ki naj bi izdelali načrt za uvedbo denarne reforme v Berlinu, to je vzhodno nemško marko. Kadar bi bil ta načrt izdelan, bi obe strani hkrati pričeli z dviganjem blokade.

Doznava se, da Bramuglia upa, da bo pridobil obe strani za svoj najnovejši predlog do torika, 30. nov., ko poteče njegov mesečni termin kot predsednik Varnostnega sveta.



Tako se je zgodilo na volilni dan s slonom, ker je prodajal smrdljivo robô.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LISTINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE ZEDNICE
Organ of and published by Slovina National Support Society

Prejemniki na Edinbuahu države (sveta Chicago) in Kanado \$2.00 na leto, \$4.00 za pol leta, \$2.00 za četiri letar, in Chicago in okolici Cook Co. \$2.50 za celo leto, \$4.75 za pol leta, in inozemstvo \$11.00
Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$2.00 per year, Chicago and Cook County \$2.50 per year, foreign countries \$11.00 per year.

Črna oglavica po dogovoru.—Nekopirni dopisi in nesrebrnih članov se ne vračajo. Nekopirni lističi, vsebniki (šrine, povesti, drama, pesni itd.) se vračajo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštno.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vsa, kar ima stik s listom

PROSVETA

2857 - 58 So. Lawrence Ave., Chicago 25, Illinois

Razmetavanje brez para

Ce bo Amerika se kaj časa tako razmetavala svoje bogastvo kakor ga razmetuje zadnja leta, bomo prej ali slej šli tudi v tej bajni deželi na beraško palico. Ako ne ta generacija, sigurno pa prihodnja. Dežela namreč ni tako bogata, da bi mogla za daljšo dobo tako razmetavati kakor je razmetavala med vojno in kakor še danes razmetava. In sicer ne za blaginjo svojega ljudstva — baš obratno!

Zadnja vojna stane ameriško ljudstvo že blizu 500 milijard dolarjev ali pol MILJARDE milijard! Ta vsota je tako velikanška, da si je sploh ne moremo predstavljati. Ampak ti stroški se z vsakim letom kopičijo. Treba je plačevati obresti od ogromnega narodnega dolga, ki znaša okrog 260 milijard dolarjev. Treba je skrbeti za pohabljenе vojne veterane in jim plačevati penzije in še marsikaj drugega. Sploh znašajo stroški veteranske administracije več kakor pa vsi drugi oddelki zvezne vlade z izjemo "obrambnega" departamenta. Od vsakega dolarja zveznih dohodkov gre šilc na račun vojne in oboroževanja — na račun preteklo in bodoče vojne.

In tudi ni čudno, če so ti stroški tako ogromni. Še nobena država — in tudi noben pijanec — ni še nikdar tako razmetavala svoje bogastvo kakor ga razmetuje Amerika. Človek se desetokrat prijemlje za glavo, ko čita in premišlja o tej gorostasi razsipnosti. In sicer ne samo v zvezi z Marshallovim načrtom in Trumanovo doktrino, marveč zlasti na vojaškem in "obrambnem" področju. Kar delajo militaristi z ljudskim denarjem, presega vse meje neverjetne in povsem kriminalne razsipnosti.

Znano je, da so Ameriki ob koncu vojne ostale ogromne zaloge vsakovrstnega blaga in strojev in instrumentov v vrednosti okrog 50 milijard dolarjev. Deloma je bil ta material porabljen izključno le za oborožene sile — vseh vrst orožje, municija in podobno, deloma pa tudi za civilne potrebe — raznovrstni stroji, obleka, provijanti, instrumenti, gradbeni material, etc. etc. Tudi slednjeje materiala je bilo ogromne količine. Rasen malenkosti je bil večina materiala v obeh kategorijah namenoma uničen doma in v tujini, ali pa razdan raznim "demokracijskim" vladam kakor so Grčija, Turčija, Kitajska, Brazilija, etc. etc.

Ravno zadnje dni smo čitali v čikaških meščanskih dnevnikih o najdbi čez 80.000 letalskih motornih zaklopk (valves), napravljene iz najfinjšega jekla. To zalogo zaklopk so našli zakopano tri čevlje pod zemljo blizu Dodgeve tovarne na Cicero ave., ki jo je zgradila vlada med vojno in v kateri je izdelovala ogromne motorje za letala. Še večja količina teh zaklopk — čez sto tisoč — pa je bilo "zdumpanih" v jezero Michigan.

Koliko so vlado stale te zaklopke, ni znano, toda aeroplanske firme jih zdaj plačujejo po \$75 vsako. Sodi se, da so te zaklopke predstavljale vrednost od enega do šestih milijonov dolarjev.

To je samo en majhen primer uničevanja izmed tisočev podobnih "incidentov". Nekli oficir, ki je izdal ukaz, da se te zaklopke pomečejo v jezero in zakopljejo globoko pod zemljo — čez 200.000 komadov — se izgovarja, da teh motornih zaklopk ni bilo mogoče niti prelisti v surovo železo, ker bi bili stroški večji kakor pa je bila njih vrednost. Jeklo je bilo baje pretrdo. Toda znano je, da vlada še danes kupuje enake zaklopke za bojna letala, na drugi strani pa kupujejo enake motorne kose za svoja letala tudi letalske firme.

Zadnje dni je Chicago Daily News priložil serijo člankov tudi od svojega pacifiškega poročevalca Georgea Wellerja. Weller je eksponent "ameriškega stoletja" (imperializma), toda kar je videl na pacifiških otokih in na Kitajskem, se tudi njemu želodec obrača.

Znano je, da je med vojno Amerika navozila na pacifiške otoke ogromne količine vsakovrstnega blaga in strojev in konzerv in instrumentov in železa in jekla in lesa, etc. etc., poleg tankov in topov in municije in podobne vojne parafernalijske. Ako se ne motimo, je kongres po porazu Japonske na pritisk "free enterprizerjev" sprejel zakon proti uvažanju tega blaga nazaj v Ameriko. Toda naj se že motimo ali ne, dejstvo je, da je to bila politika vlade: nobenega materiala nazaj v Ameriko, kjer bi konkuriral s produkti "svobodnega biznisa".

In zgodilo se je, da je "naša" vlada "prodala" ves ta material Čiang Kajšekovi vladi. Kakor pravi Weller, je kitajska vlada dobila MILJARDO ton tega materiala, med njim tudi ogromne količine povsem novih in nerabljenih gradbenih in drugih strojev, dragih zdravniških aparatov in posteljnine za opremo na duceate velikih bolnišnic. Prav tako velikanske zaloge konzerv, vsakovrstnega orodja in orožja, cele gore lesa in drugega gradbenega materiala. Celotna vrednost vsega tega materiala je morala znašati težke milijarde. Pretežno večino tega materiala je Kajšekova vlada že zvozila na Kitajsko, toda na pacifiških otokih ga je še okrog 200.000 ton, kakor pravi Weller. (Nam se zdi, da je bila v njegovem poročilu o milijardi ton tiskovna pomota; najbrže je mislil milijon ton.) V Sanghaju in drugih kitajskih pristaniščih so velikanske skladišnice in gore tega blaga in strojev.

Toda najlepše še pride, namreč "kupičaj"! Ves ta material je Kajšekova vlada dobila tako rekoč zastonj in povrhu še precej milijonov dolarjev. "Kupna" pogodba se glasi, da Amerika "doluje" Kitajski \$100 milijonov. Kajšekova vlada "plača" ves nov in nerabljen material po 22c na dolar ocenjene vrednosti, ves "second hand material" ali rabljeni material pa dobi zastonj. Poleg tega plača Amerika tudi stroške za prevoz tega materiala na Kitajsko in sicer \$30 milijonov! Povrhu ji je Amerika baje dala tudi ladje za prevoz tega materiala.

Ker Kajšekova vlada ne more porabiti vsega tega materiala, čeprav bi bila sposobna in poštna, je postala največji svetovni "junk dealer" ali "starinar". Najboljši Kajšekovi odjemalci tega ameriškega materiala so postali — ameriški "free enterprizerji", ki od njegove vlade kupujejo novostroje in instrumente in razno

Vsakega nekaj

Milwaukee, Wis.—Želim se zahvaliti vsem, ki so se udeležili praznovanja prve obletnice krožka št. 8 Progresivnih Slovencev. Priredba je stajno izpadla v vseh ozirih, to pa valed tega, ker imamo med nami lepo število naprednih ljudi, kateri upoštevajo politično in kulturno delo, ki ga vrši naš krožek.

V prvi vrsti pa gre zahvala vsem našim progresivnim članicam, ki so tako stvarno in skupno delovale in napekle vsake vrste dobrine. Lepa hvala vsem! Apelliram tudi na druge žene in dekleta, ki še niso pri našem krožku, da se nam pridružijo, kajti naše delo še ni končano in ne bo, dokler nam bodo usiljevali militarizem z vso grdobo vojnih strahot.

Čitala sem dopis rojakinje Katherine Krauz iz Detroita, v katerem opisuje, kako je sedaj ponovno pokopala svojega sina in zopet so se ji odprle rane, katere razume samo mati, ki ji umorijo sina. V spomin mi pridejo tudi tisoči drugih mater, ki so prav tako darovale svoje sinove na altar požrešnemu kapitalističnemu sistemu. Med temi sta tudi Louis Jaksh in žena, katera pričakujeta ostanke kar dveh sinov, da jih pokopljejo v domači ameriški grobi. V spomin tema dvema žrtvama so v Milwaukeeju organizirali veteranski klub, ki se imenuje "Jaksh Post", ampak vse to ne nadomesti praznine in žalosti v materinem srcu, prav tako ne v očetovem.

Marsikomu je še lahko v spominu, kako smo med vojno opevali demokracijo za vse države ozir. narode, kupovali vojne bonde in se tako rekoč skupno borili proti nacifazizmu; ampak sedaj ta ameriška "demokracija" dela vse drugače kot je tedaj obljubovala. Sedaj mori ubogo ljudstvo na Grakem, to pa zato, ker ne mara za kralja; prav tako na Kitajskem, kjer se ljudstvo bori za večjo poreljo riža. Tako je danes, povrhu pa še groziljo z atomskimi bombami.

Dokler se bodo dogajale takšne stvari, je potrebno, da se združimo vse žene ozir. matere in protestiramo proti takemu ravnanju ter pokažemo, da nismo rodile naših sinov za morišče. Valed tega smo se Progresivne Slovence pridružile ženski mednarodni organizaciji, katera šteje čez 80 milijonov žensk, ki se borijo za pravo demokracijo, to je za odstranitev vojn za vselej.

Ta organizacija bo zborovala 25. novembra v Budapešti na Ogrskem. Zborovanja se bo udeležila tudi naša gl. tajnica Josephine Zakrajšek in v ta namen smo darovale iz krožkove blagajne \$100, namreč za stroške, ki so v zvezi z njenim potovanjem.

Tudi za Proletarca smo darovale \$25, da se list zopet postavi na noge in bo lahko še naprej spodbujal delovno ljudstvo in kljuoval onim, ki bi ga radi uničili. Po mojem mnenju je to največ kar moremo storiti, da nekoliko zadostimo krivicam, ki se dogajajo med nami. Upam, da bo to v tolažbo onim materam in ženam, ki so bile najbolj prizadete od vojne.

Dalje želim javnosti sporočiti, da se mladinski krožek "All Stars" pripravlja za božičnico, ki se bo vršila 19. decembra v Harmony-dvorani. Kako je vam znano, se je mladinski krožek pod vodstvom Marie Ermenc lepo razvil in bo nastopil z lepim programom na božični prireditvi. Vprizorili bomo tudi igro, ki je

blago po polovični ceni in ga izvažajo v Ameriko. Baje gre tega materiala precej tudi v Indijo in razne evropske države. Vse seveda po polovični ceni.

Na drugi strani pa Amerika zdaj dovaža sličen material na pacifiške otoke za svojo potrebo!

Tako Kajšekova vlada s tem materialom zasluži dvakrat: Prvič ga je dobila zastonj, na račun ameriškega "dolga", drugič je napravila profit s prevozom, tretjič dela profit s prodajo, četrtič pa ji bo še tega materiala ostalo cele gore.

Vse to gre seveda na račun ameriških davkoplačevalcev — največjih "suckerjev" na svetu. Pa še pravijo, da Amerika ni dala Kajšekovemu režimu dovolj pomoči! Odkar gre temu režimu za nohte in ga pritiskajo ob steno "komunistične" armade, slišimo, da je ta ameriška pomoč prišla — "too late and too little." Pa si pomagajte s tako "modrostjo".

Glasovi iz naših nasebin



Član! unije mizararjih delavcev CIO v Los Angelesu nesejo krsto za Taft-Hartleyev zakon v piketni liniji, ker je lastnik Baby Line Furniture Co. odklonil pogajanja za novo pogodbo.

bil namenjena za tridnevno jednotno slavnost, ker pa je tedaj razvajala otroška paraliza, stvari niso mogli izpeljati, zato bodo vprizorili to igro ob tej priliki. Za njih trud smo jim dolžni sodelovanja in podpore, to pa bomo storili s tem, da se udeležimo njih božične priredbe v velikem številu. Naš glavni mladinski ravnatelj Michael Vrhovnik pa je obljubil, da bo pokazal kino-slike, ki so bile snete na Narodnem dnevu SNPJ.

Na koncu pa se želim zahvaliti še vsem, ki so se udeležili prireditve društva Vijolice št. 747 "SNPJ" in s tem pomagali do popolnega uspeha, zaeno pa pozivam na prihodnjo sejo, posebno pa one, ki tako radi pozabijo na sejo in prepustijo vse delo drugim. Dolžnost slehernega člana in članice je, da se udeleži vsaj letne seje, ni kateri volimo društvene odbornike za prihodnje leto.

Helen Ambrosich.

V pokoju

Pueblo, Colo. — Minilo je že precej let, odkar se nisem oglašil v javnosti.

Danes je 18. novembra, sedim pri oknu in opazujem, kako veter pobira prah in ga nosi na vse strani. Snega še nismo imeli in tako imajo otroci veliko zabave s pueblško nesnago, katere je na pretek, kamor koli se ozreš.

Mogoče bo kdo vprašal, če nimam drugega dela kot posedati in lenobo pasti. Da me ne bo kdo prišteval k postopacem, evo ga pojasnila: S prvim v tem mesecu sem šel v pokoj. Za železniško družbo C & W sem delal domalega 29 let. Dobil sem bom ravno dosti, namreč \$82.17 na mesec, toda za žgance bo že, drugega pa tako in tako dosti ne potrebujem. Poleg pokojnine pa bom imel prosto vožnjo enkrat na leto, dokler bom tlačil ta pokljasti svet. Peljal se bom lahko kamor koli po Zedinjenih državah.

V nekaj dneh odpotujem proti zapadu. Najprvo se ustavim v Butteu, Mont., nato pa je pobrišem v Californijo in se ustavim v San Franciscu. Tam živijo tri hčerke mojega brata. Pri njih bom nekaj tednov. Ako mi bo dopuščal čas, bom obiskal "Big" Toneta. Od tam pa se podam v San Pedro k mojemu sinu, kateri bo 15. januarja do služil 20 let službe v ameriški mornarici. Tudi on bo dobval pokojnino, katera pa bo precej večja kot moja. Torej potem-

takem bova dva postopaca pri hiši, ko prideva domov.

Minilo bo leto dni, odkar je preminila moja soproga. Za vedno je zatisnila oči 9. decembra 1947. Naj ji bo lahko ameriška gruda. Sedaj sem sam in si čas krajšam s čitanjem Prosvete, Proletarca in drugim čitvom, ki mi pridde pod roke.

Pred nekaj tedni sem šel v klet in prebrskal vso mojo korespondenco, kakor tudi ranjke žene. Dobil sem časopise in pisma, ki so bila pisana pred 40 leti. Med temi pismi je eno, ki je bilo pisano l. 1908 ali 1909. Številke se ne poznajo dobro vedno starosti. Kako sem dobil to pismo, je najbolje, da obdrižim zase. Ako bi bili gospodje pri A. D. malo bolj tolerantni, ne bi na tem mestu omenjal tega pisma.

Seve, imena fare ne bom tu navedel, prav tako ne imena prizadetega kaplana. V tem pismu je razkrita ljubavno razmerje med dekletom, ki je pisala to pismo svoji sestri v Ameriko, in nekim kaplanom. Piše, da neizrečeno ljubi kaplana, dalje kako neizrečeno je lep in večkrat ga obišče v kaplaniji. Od prve do zadnje besede — ljubezen do kaplana!

Vidite, kaj vse so uganjali gospodje v talarjih, sedaj se pa hočejo kazati pred ameriško-slovensko javnostjo kot mučnikeri.

Ker klerikalci in ubežniki skušajo uničiti naš napredni tisk, sem tudi jaz posegel v žep in prispeval \$5 v sklad za obrambo našega časopisja, prav tako \$5 v podporo Proletarcu. Dovolj o tem.

Naj omenim še neko drugo pismo, katero hranim pet ali šest let. Nekega dne so me poklicali v pisarno C & W in izročili pismo s pripombo, da mi je najbrže pisalo kako dekle, naslovilo pa je pismo tu, da ga ne bi dobila v rike moja žena. Vzel sem pismo in ga odprl šele do-

ma. Čitam in premišljam, kako se more nekdo tako spozabiti in pisati tako nesramno in podlo pismo. V pismu mi je grozil, da me bodo dali v zamrežje, ako še kdaj oglašim v "javnosti". Ako bi pisec tega pisma malo bolj poznal coloradske državne zakone, bi se ne upal pisati takih grozljivih pisem. Država Colorado strogo prepoveduje pisariti grozljiva pisma, pa naj bodo take ali take vsebine. A ko bi bil jaz tako nizkoten, kot je dotična oseba, ki je pisala pismo, bi najbrže še danes sedela v zamrežju in ne jaz.

Ob priliki bom navedel nekaj odlomkov iz zgoraj navedenih pisem. Naj bo dovolj za danes, ob priliki pa se zopet oglašim.
Frank Boltzar.

Pismo iz stare domovine

New Castle, Pa.—V Prosveti se nisem oglašila že precej časa. Tudi jaz sem ena od tistim, ki raje čita kot piše.

Do sedaj nas še ni obiskal sneg. Da ga ne bi bilo še dolgo časa!

Volitve so za nami. Marsikdo je bil bolan po volitvah. Nekateri zaradi Wallacea, drugi radi Deweyja. Z mnogimi sem se prepirala radi volitev, a niso izpadle kot smo želeli. V naši družini smo oddali pet glasov za Wallacea in tudi prispevali za njegovo kampanjo, pa se ni zgodilo po naši želji. Upam, da se bodo do prihodnjih volitev zapeljani ljudje vsaj malo spameovali.

Danes sem prejela pismo iz Argentine od sina moje sestre, to je od nečaka, kateri omenja, da prejema veliko pisem, v katerih je toliko kritike čez Jugoslavijo. Vprašuje me, kaj mislim o stvari. Tudi jaz sem slišala, da Jugoslavlani beže lačni in raztrgani v Trst, toda vse to je pretiravano, vsaj tako priča pismo od bratove hčerke, ki sem ga prejela pred kratkim. Naj ga priobčim v Prosveti, da bodo čitatelji videli, kako nekateri neupravičeno blatijo novo Jugoslavijo. Pismo se glasi:

"Ljuba teta!—Poročam vam, da smo pred nekaj tedni prejeli Vaš paket in pismo, ki smo ga bili veseli. V pismu ste vprašali, kaj je vzrok, da od nas beži toliko ljudi v Trst. To ni nič čudnega. Tudi iz Knežaka jih je pobegnilo šest in prav tako iz Bača, toda če se danes ozremo, kdo so bili tisti, ki so pobegnili, vidimo, da so proti naši državi. Oni so bili navajeni samo lenobo pasti, zaeno pa so hodili čez mejo in delali velike profite. Seveda, danes jim to ni dovoljeno. Fantički so pobegnili, v teku osmih dni so se pa javili po radiu iz Trsta.

Teta, ako bi vi govorili z našimi delavci, oni bi vam znali povedati, kako je danes v naši novi Jugoslaviji. Tisti, ki so se javili po radiu, so bili v taborišču. Marsikateri bi se rad vrnil, ali se noče ponižati. Nekateri pa so se že vrnili.



Ceta ameriških vojakov-pomorščakov koraka po ulicah mesta Cingtao na Kitajskem, kamor so bili poslani, da pomagajo pri izselitvi 4.000 ameriških civilistov po sijajnih zmagah komunističnih ljudskih sil, ki so porazile armade diktatorja Kajška pri Sučovu.

Danes ni treba pri nas nobenemu delavcu prosjačiti po tovarnah za delo. Le mene vprašajte, koliko se trudimo, da bi nekateri pregovorili, da bi šli delat. Nekateri imajo samo kilometer daljave do dela, pa rajši sedijo doma. Seve, taki lenuhi ne dobio živiliških kart. Ne, takih lenuhov ne moremo rediti. Mi gledamo najprvo za delavce in njihove družine, da so preskrbljene z vsemi potrebščinami. Kdor pa ne dela, naj tudi ne je!

Tudi jaz se moram truditi za moj vsakdanji kruh, a sem zadovoljna, da si ga lahko služim. Pod Italijo moj oče ni mogel dobiti dela, zato se je moral trdo boriti za obstoj. Delo pa so dobili tisti, ki so pristopili v fašistično stranko.

Danes ima priliko izobraziti se vsak otrok, kajti šola je brezplačna. Jaz ne bi bila nikdar v taki službi, ker moji ubogi starši niso imeli sredstev, da bi me dali v šole, dočim imajo danes reveži največjo prednost. Koliko ubogih bolnikov je v bolnišnicah in ne plačajo ničesar za bolniško oskrbo, ker za vse plača država. Poprej je bil siromak povsod zaničevan, danes pa je povščen.

Resnica je, da še ni vsega na razpolago, čemur pa se ni čuditi, kajti domovino je bilo treba najprej obnoviti, počistiti ruševine in na novo izgraditi tovarne, poslopja, ceste, mostove itd. Na mnogih pogoriščih danes stoji zopet lepe hiše. Sedaj gradimo Novi Belgrad, Novo Gorico itd. Novo cesto sem pomagala tudi jaz graditi, zato lahko povem marsikaj. Vse se obnavlja in prdni delavci tekmujejo med seboj.

Sedaj gradimo petletni program, katerega bomo dovršili še pred določeno dobo. Delamo pod vodstvom našega maršala Tita, ki je hvalevreden voditelj! Njemu je zvesta vsa mladina.

Naj vam še povem, da je bila naša mama v Beogradu na kongresu in govorila z maršalom Titom. Navzočih je bilo mnogo mater, ki so izgubile sine v borbi za svobodo.

Tako piše moja nečakinja. Iz njenega pisanja se razvidi, da se tistim, ki pridno delajo, danes v Jugoslaviji ne godi slabo, za lenuhe pa ni prostora.

Tončka Skufca.

Poizvedovanje za Jugoslavlani

Chicago.—Generalni konzulat Federativne ljudske republike Jugoslavije, 188 W. Randolph st., Chicago, Ill., prosi čitatelje tega lista, da bi mu sporočili naslove sledečih Jugoslovanov, ali pa če sami čitajo, da bi se zglasili:

- Urban Henry, Torance, Calif., Cherty Joe, Detroit, Mich., Mihaljevič Ivan pok. Anté iz Opuzena, Portland, Oregon, Bradica-Novogradec Jelka, Kansas City, Kansas, Crnković Toma, Luka, Marko in Kata iz Udline, Chicago, Ill., Popović Rade, Detroit, Mich., Veliki K. Vlada, Los Angeles, Calif., Žetnik Jožef, Detroit, Mich., Dimič Drljan Milan iz Majske Poljane, Detroit, Mich., Jaroslavič Boža, Chicago, Ill., Kobešček-Siketič Barbara, Chicago, Ill., Mačetič Miloš, Detroit, Mich., Christ John, Venice, Calif., Jakša Jožef, Manistique, Mich., Doubrava Vencel, Chicago, Ill., Babič Josip, Anchorage, Alaska.

- Buno Trifo iz Vladimirovca, Banat—California, Vidalin Ivan pok. Toma, iz Zdenčine, Jaska, East Chicago, Indiana, Zrinčičak Toma iz Donje Stubice pri Zagrebu, Detroit, Mich., Polič Franka in Milan, Chicago, Ill., Djurovič N. Stevan iz Petrovog sela, Ključ, Alaska, Šmintič Franjo, Niagara, Wisconsin, Krainz Mathias, Pragersko, NR Slovenija—Santa Monica, Calif., Bede Josip in Andrija iz Volodera kraj Kutine, Milwaukee, Wis., Glater Danica, Chicago, Ill., Duplančić Ivan iz Splita, Chicago, Ill. **Konzulat FLRJ.**

Listnica uredništva

Struthers, O. J. M.—Vaš dopis o društveni veselici je prišel prepozno za pravočasno priložitev v Prosveti.

NA MEDNARODNEM KONGRESU ARHITEKTOV

Letos poleti je bila v Lausanni v Švici prva glavna skupščina in kongres Mednarodne zveze arhitektov. Zvezo sovpjatskih arhitektov je zastopala delegacija, v kateri so bili N. V. Baranov, A. V. Vlasov in V. A. Skvarikov. Priobčujemo razgovor s Skvarikovom, ki opisuje svoje vtise z glavne skupščine in kongresa.

Misel o ustanovitvi Mednarodne zveze arhitektov je bila spremenjena leta 1946. Lani poleti je bilo v Bruslju zasedanje organizacijske komisije, ki je pripravila projekt statuta zveze. Ko so ga obravnavali, je zagovarjala sovpjatska delegacija stališče, naj se Mednarodna zveza arhitektov, v kateri so združeni napredni in demokratični krogi arhitektov, kakor tudi druge organizacije intelektualnih delavcev, bori za mir in demokracijo, proti reakciji in netilcem nove vojne. Sovpjetska delegacija je menila, da bodi glavna naloga Mednarodne zveze arhitektov zaščita pravic in interesov arhitektov in njihove ustvarjalne dejavnosti, pa tudi vsestransko pospeševanje obnove med vojno opustošenih mest in zboljšanje stanovanjskih razmer delovnih ljudi. Predloge, ki so jih sprožili takrat sovpjetski delegati, je organizacijska komisija sprejela in prva ustanovna — glavna skupščina Mednarodne zveze arhitektov v Lausanni naj bi proučila in sprejela ta projekt statuta.

Delegacija sovpjatskih arhitektov je prispela v Lausanno 25. junija, in dan pred določenim začetkom glavne skupščine, in je nepričakovano zvedela, da zaseda v Lausanni pripravljani odbor. Zveza sovpjatskih arhitektov ni bila obveščena o zasedanju pripravljalnega odbora. Kakor se je kmalu pokazalo, to ni bilo naključje.

V pripravljalnem odboru so gospodarili predstavniki organizacij arhitektov dežel anglo-ameriškega bloka. Zasedanja so se udeleževali švicarska, angleška, ameriška, francoska, belgijska in švedska delegacija.

S tako sestavljenim pripravljalnim odborom je bilo seveda že vnaprej rečeno, kakšen bo izid glasovanja o projektu statuta. O vseh temeljnih vprašanjih so bili Francozi, Angleži, Američani in Švicarji že dogovorjeni. Do komičnosti se je ponavljalo to, kar se navadno godi na zasedanjih raznih odborov, komisij in svetov organizacije Združenih narodov. Vse se je odigralo na povelje gospodarjev z one strani morja. Ameriški delegati so takoj spregovorili z nedosegljivo avtoriteto o vseh vprašanjih, ki zadevajo arhitekturo.

Prihod sovpjatskih delegatov je povzročil zmedo. Prosili smo, naj odrede premor, da bi se seznanili z obravnavanim projektom statuta. Pokazalo se je, da so njegovo prvotno varianto močno secirali. Iz poglavja, ki določa cilje in naloge Mednarodne zveze arhitektov, so izločili prav tisto točko, ki so jo zagovarjali v organizacijski komisiji predstavniki naprednih arhitektov, med njimi tudi sovpjetski delegati.

Namesto da bi bila razglašena v projektu statuta naloga borbe za mir in interese delovnih ljudi, je postavljal osnutek nove variante čisto formalne, apolitične naloge, ki niso imele nič skupnega s smotri zveze. Kakor smo zvedeli pozneje, je vodja ameriške delegacije R. Worker vztrajal na tem, da je treba iz statuta izločiti celo ta osnutek. Konservativni vrščiki zveze švicarskih arhitektov, ki so jih zastopali P. Fischer, J. Chumy in J. P. Wuga, so rade volje podprli tiste ameriške in angleške predstavnike, ki so hoteli spremeniti Mednarodno zvezo arhitektov, če že ne kar naravnost v orodje imperialističnih interesov, pa vsaj v organizacijo, ki bi na področju svoje dejavnosti nikakor ne hodila po poti teh interesov. Zakulisni direndaj se je tudi začel predvsem s tem, da bi izrinnili iz statuta sleherni besedo o borbi za mir in demokracijo. Jasno je bilo, da gre za dogovor delegatov dežel, ki delajo vse na povelje Americanov.

Sovpjetska delegacija se seveda ni mogla sprizniti z načinom, kako so hoteli operirati projekt statuta, in zahtevala je, naj se iz poglavja o ciljih in nalogah zveze izločena točka znova vnese

vanj. Razvnela se je živahna diskuzija, ki se je zavlekla v nasprotju z normami, običajnimi na zapadu, pozno v noč. Večina v odboru je bila že vnaprej zagotovljena z ameriško linijo, nadaljevanje borbe je prišlo pred glavno skupščino Zveze arhitektov.

Toda v nekaterih spornih vprašanjih se nam je posrečilo ubraniti naše stališče že v pripravljalnem odboru. Tako je bila na naš predlog sprejeta v statut določba o ustanovitvi urada za zaščito poklicnih pravic arhitektov.

Glavna skupščina se je začela 26. junija ob 9. v palači vrhovnega sodišča Švicarske federacije. Izmed dežel ljudske demokracije je bila zastopana samo Poljska. Bolgarski in češkoslovaški delegati, ki niso o pravem času dobili vizumov, so v Lausanno prispeli ob koncu glavne skupščine, madžarski delegati pa so glavno skupščino zamudili in so se udeležili samo kongresa.

Diskuzija na glavni skupščini je bila takoj v začetku zelo ostra. Ameriška delegacija je predlagala, naj bi obravnavali projekt statuta ne po točkah, marveč v celoti. Na predlog sovpjetske delegacije je bilo to odklonjeno.

V začetku debate je nastal incident, ki je razgalil politično lice nekaterih delegacij. Tako so francoski predstavniki, ki so jih podprli italijanski in belgijski, zahtevali, naj se izloči iz prve točke statuta omemba o tem, da je zveza organizirana na "demokratičnih temeljih". Trdili so, da ti besedi baje nista primerni za ustvarjalno organizacijo, kakor je Mednarodna zveza arhitektov, in da bi lahko povzročili sumničenje o političnih težnjah. Takšen odkriti nastop je zbehal celo ameriškega delegata R. Workera, ki se mu je zdelo potrebno, da se je zavaroval pred njim.

Glavna skupščina je z večino glasov odklonila francoski predlog, a poljska delegacija je zahtevala, naj se izid glasovanja zabeleži v zapisnik. Tako so prišli francoski, belgijski in italijanski predstavniki s svojim ponesrečenim nastopom v neroden položaj. Posamezni delegati so strupeno pripominjali, da so francoski, belgijski in italijanski predstavniki odkrito priznali, da so nasprotniki demokracije.

Naključje je hotelo, da se imenuje restavracija, kjer je bil pripraviljen udeležencem glavne skupščine zajtrk, "Demokracija". Poljska delegatka Helena

Syrkus se je pred vhomom v restavracijo ustavila in izrazila domnevo, da "nasprotnikom demokracije tu ne bodo dali jesti". Njena šala je dosegla uspeh.

Ne glede na stališče R. Workera v tem posebnem primeru je bilo jasno, da diktira ravnane francoskih, belgijskih in italijanskih, zlasti pa švicarskih delegatov, reakcionarna skupina angleških in ameriških arhitektov. Dejstvo, da si Angloameričani v trenutku glasovanja niso upali podpreti zahteve svojih partnerjev, je še bolj poudarilo dvoumnost odvisnega položaja le teh.

Na glavni skupščini se je z novo silo razvnela borba po eni strani med sovpjetsko delegacijo, pa tudi predstavniki dežel ljudske demokracije, po drugi pa med delegacijami dežel anglo-ameriškega bloka o opredelitvi ciljev in nalog Mednarodne zveze arhitektov. R. Worker je predlagal, naj bi sploh izločili iz statuta odstavek, ki karakterizira ta cilj. Mi pa smo zahtevali, da mora biti ta odstavek organični del statuta. Po dolgi diskusiji je R. Worker umaknil svoj predlog. Zmagalo je stališče naprednih organizacij arhitektov.

Mnogo preprirov je povzročilo vprašanje načel, po katerih naj se kompletirajo vodilni organi Mednarodne zveze. Večina se je že v pripravljalnem odboru izrekla za to, naj bodo izvoljeni za člane izvršnega odbora najbolj znani (mislili so na najbolj znani v deželah zapadne Evrope in Amerike) arhitekti. Temu sta ugovarjali sovpjetski in poljska delegacija, ki sta postavili načelo, naj se formirajo vodilni organi na temelju predstavnitstva dežel. To stališče je dobilo na glavni skupščini večino. Za predsednika Mednarodne zveze arhitektov je bil izvoljen angleški arhitekt profesor Patrik Abercromby, za podpredsednika pa sovpjetski arhitekt N. V. Baranov, ameriški arhitekt R. Worker in švicarski arhitekt P. Fischer. V izvršni odbor so bili izvoljeni predstavniki Poljske, Češkoslovaške, Bolgarije, Švedske, Belgije, Francije, Anglije in Egipta. Turška delegacija je kandidirala svojega člana, toda njegove kandidature niti ameriški delegat ni podprl.

Tako so se izjavili računil nekaterih delegatov, ki so hoteli omejiti delo ustanovne skupščine na avtomatično odobritev sklepov pripravljalnega odbora. (Konec prihodnjic)

Prispevajte v obrambni sklad!

Vsi darovi za obrambo Enakopravnosti, Prosveto in Proletarca naj se pošiljajo na naslov: John Pollock, 24465 Lakeland Blvd., Euclid 23, Ohto, Br. Pollock je blagajnik obrambnega sklada.

Veľeposestva države vaticanskih princev

Na polovici poti med Rimom in Peskaro se razprostira 16.000 ha veliko veleposestvo "Fucino". To veleposestvo je država za sebe. Njegov lastnik pa je vaticanski princ Torlonija. Razdeljeno je na 15.000 parcel, na katerih dela okrog 11.000 zakupnikov in polovinarjev.

Za vsak ha zemlje mora plačati zakupnik po 50.000 lir na leto, ne glede na to, kakšen bo pridelek. Poleg tega pa Torlonija ne čisti odvodne kanale, tako da zemljo skoraj vsako leto preplavi voda.

Naselja so mnogokrat oddaljena od parcel tudi več kot 10 kilometrov. Na dvokolesnih vozeh ali pa peš morajo kmetje s svojimi družinami prehoditi dolgo pot do svojih polj. Nekateri kmetje pa, ki so si na tej zemlji postavili kolibe, je princ Torlonija kaznoval in zahteval, da mu morajo plačati stanarino, čeprav so te kolibe zgradili kmetje z lastnimi rokami.

Torlonija je tipični predstavnik fevdalne kaste, ki je ozko povezana z bogato buržoazijo in neusmiljenem izkoriščanju delovnih množic. Poleg veleposestva je princ zgradil v Avecanu tudi tovarno sladkorja. Da bi tej tovarni zagotovil sirovine, je princ kot lastnik veleposestva odredil, koliko zemlje morajo kmetje posejati s sladkorno peso. On tudi nadzira prodajo sladkorne pese, katera cena je nižja kot kjer koli drugje v Italiji.

Torlonija pa ni samo veleposestnik in tovarnar, temveč tudi bankir. Osnovatelj je fučinsko banko, v kateri si kmetje izposojajo, da lahko plačajo zakupnino in si nabavijo potrebne industrijske proizvode. Kmetje pa morajo plačati za posojilo 17-18 odstotne obresti.

Krajevne oblasti dosledno čuvajo Torlonijeve interese. V občinskih uradah so ljudje, ki so obenem prinčevi zaupniki. Kot direktorja tovarne sladkorja je Torlonija namestil pristaša Saragotove skupine Frigerija, ki naj bi osnoval tako imenovane "kmečke zveze" z namenom, da bi razbil gibanje kmetov na "Fucini", ki se iz dneva v dan širi in krepi in ki ogroža Torlonijeve posebne pravice. Tudi Vatikan je poskrbel za to in poslal princu kader duhovnikov, ki so polni mrznje proti demokraciji in pokretom in izkušeni v borbi proti ljudstvu. Tako je župnik v Gelanu don Nikola, ki je zaradi težke vesti pobegnil iz Jugoslavije. Prefekt pokrajine Acquilla pa je znani fašist Stella.

Fevdalizem živi tudi na vratih Rima. Zemlja v rimski pokrajini je last nekaj vaticanskih princev in knezov. En del jo imajo v zakupu bogati ovčarji, ki še pomagajo fevdalnemu gospodu tlačiti in izmzgavati uboge kmete in kmetске delavce, ki imajo v zakupu drugi del zemlje. Na veleposestvu princa Odescalija morajo zakupniki plačati 50 odstotkov od svojega zaslužka. Predstavniki princa Vacaroja je vsako novo družino, ki je hotela vzeti zemljo v zakup, najprej vprašal, če imajo fašistične legitimacije, ter jim zapretil, da jih bo v nasprotnem primeru poslal v konfinacijo. Vacaro je danes vnet pristaja demokracijske stranke ter je prisilil kmete, da so volili demokracijsko stranko.

"Črna" vaticanska aristokracija poseduje v Italiji več kot 3 milijone ha zemlje. Panfili, Odescalchi, Ricasoni, Trogona, Torlonija in drugi so bogatili zahvaljujoč se svojim položajem na papeškem dvoru, predvsem še, kadar je sedel na papeški stol kakšen njihov sorodnik. Oni so predstavljal oporišča fašizma na vasi, a danes predstavljajo oporišča demokracijske stranke. V Musolinijevi dobi so zavzemali najuglednejše položaje in imeli svoje predstavnike na ministrskih mestih. Torlonija je bil n. pr. minister in senator, član korporativnega sveta ter je imel poleg tega še celo vrsto drugih častnih naslovov v dobi fašizma.

Veleposestva vaticanskega plemstva se razprostirajo pretežno v Srednji in Južni Italiji in na otokih. To plemstvo je nosilec strašne zaostalosti v poljedelstvu. Pri vsem pa se poslužujejo na veleposestvih, ki so ostanki nekdanjega fevdalnega sistema, srednjeveškega naslaja.

Dr. I. Page je pred nedavnim sporočil, da je po zaslugi nove metode v kirurški tehniki mogoče rešiti mnogo oseb, ki so bile v nevarnosti, da umro zaradi prevelike krvavitve. Novi postopek je namreč ta, da damo takim osebam za nekaj časa drugo srce s transfuzije krvi v arterijo.

Navadno izvršajo transfuzijo brez pritiska. Kadar pa je bolnik izgubil že veliko količino krvi ali je v nezavesti iz drugih razlogov, je njegov krvni pritisk tako nizek, da srce ne more vsesati v telo dovolj hitro nove krvi. Cīm napravimo transfuzijo naravnost v arterijo a pritiskom, se "arēna črpalka" stisne in prične takoj znova delovati, tako da bolniki, ki so že prenehali, spet zadihajo, čīm pride kri v žile. Na ta način so rešili psa, ki že več kot 8 minut ni dihal.

Zanimivosti

Smodnik je zelo uspešno sred-posebno učinkovite mešanice so celo patentirane. Osnovna misel, ki je privedla ljudi, da so začeli poskušati proti ognju smodnik, je preprosta. Pri zgorjevanju smodnika se obilno tvorijo plini, ki zabranjujejo dostop kisika k ognjišču, tako da se mora plamen zadušiti. Se učinkovitejši postane smodnik, ako se mu primeša cink v prahu. V tem primeru se namreč tvori cinkov oksid, ki se v gosti plasti vseda na žareče tvorine ter jih s tem odreže od zraka. Podžiganje smodnika se je posebno obneslo pri požarih v dimnikih.

Alli ste naročili na dnevnik "Prosveto"? Podpisajte sebi list!



Ko so člani unije pisarničkih in profesionalnih delavcev CIO zahtevali od filmskih magnatov, naj se pogajajo glede plače, se niso zmenili za pogajanja, spgnili pa so se potem, ko se je izkazalo, da so apeli piketov na obištnstvo snili dohodke pri gledališčni blagajni v New Yorku.

Od veleposestnikov organizirane bande po Južni Italiji neusmiljeno napadajo demokracijne kmete. Za ljudstvo na Siciliji še dandanes drži pregovor: "Kadar greš skozi Petrulijo ne da bi bil oropan, potem ali spi baron Scadari ali pa je bolan markiz Petino".

Z namenom, da ohranijo beneficije vaticanskega plemstva, demokracijski "ideologi" oživljajo po vzgledu fašističnih predhodnikov "teorijo življenjskega prostora" in pozivajo kmete, naj se izselijo v "velikodušno" Ameriko, češ da jih Italija ne more prehraniti. Dolgo in uporno borbo vodijo

Dr. I. Page je pred nedavnim sporočil, da je po zaslugi nove metode v kirurški tehniki mogoče rešiti mnogo oseb, ki so bile v nevarnosti, da umro zaradi prevelike krvavitve. Novi postopek je namreč ta, da damo takim osebam za nekaj časa drugo srce s transfuzije krvi v arterijo.

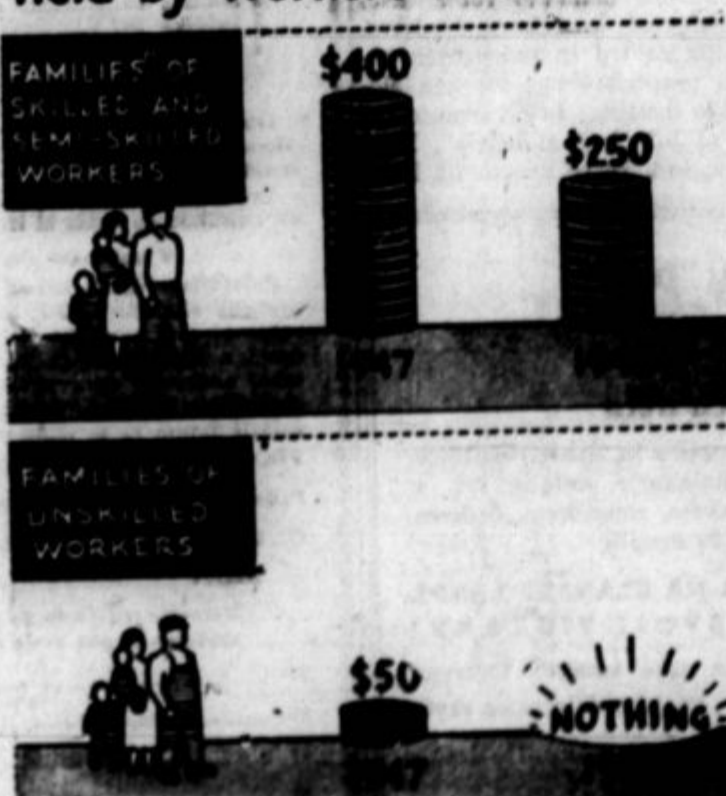
Navadno izvršajo transfuzijo brez pritiska. Kadar pa je bolnik izgubil že veliko količino krvi ali je v nezavesti iz drugih razlogov, je njegov krvni pritisk tako nizek, da srce ne more vsesati v telo dovolj hitro nove krvi. Cīm napravimo transfuzijo naravnost v arterijo a pritiskom, se "arēna črpalka" stisne in prične takoj znova delovati, tako da bolniki, ki so že prenehali, spet zadihajo, čīm pride kri v žile. Na ta način so rešili psa, ki že več kot 8 minut ni dihal.

Zanimivosti

Smodnik je zelo uspešno sred-posebno učinkovite mešanice so celo patentirane. Osnovna misel, ki je privedla ljudi, da so začeli poskušati proti ognju smodnik, je preprosta. Pri zgorjevanju smodnika se obilno tvorijo plini, ki zabranjujejo dostop kisika k ognjišču, tako da se mora plamen zadušiti. Se učinkovitejši postane smodnik, ako se mu primeša cink v prahu. V tem primeru se namreč tvori cinkov oksid, ki se v gosti plasti vseda na žareče tvorine ter jih s tem odreže od zraka. Podžiganje smodnika se je posebno obneslo pri požarih v dimnikih.

Alli ste naročili na dnevnik "Prosveto"? Podpisajte sebi list!

Decline in Average Reserve (U.S. Bond and Bank Savings) Held by Workers' Families



Gornja karta nazorno kaže nihanje prihrankov vsled velike druginje. Pregled je pripravila publikacija CIO Economic Outlook na podlagi uradne statistike.



"I'm Fresh as a Daisy..."

"Jaz se počutim sveža kot nov 'penny' vsako jutro... po dobrem nočnem spanju pod mojim električnim koutrom. Prijazna koutrova gorkota mi jamči zdrav nočni počitek vsako noč. Ni čuda, da je moja dispozicija sončnata."

Vedno čujoča kontrola vašega električnega pokrivala, kovra ali rjuhe vam jamči udobnost med spanjem... ta avtomatično urejuje sobno temperaturo. Odprite kontrolnik na "odprto" nekaj minut predno ležete v vašo postelj in vaša postelja bo hitro prijazno gorko od vogala do vogala. Našli bodeate vaš pravi odpočitek, to pa ker je le samo eno lahko električno posteljno pokrivalo nad vami, namesto treh ali štirih težkih, staromodnih pokrival.

Vi bodeate boljše spali—in se boljše počutili—ako imate električno pokrivalo. Ne morete se ubraniti biti sveži kot marjetica! Za široko izbiro električnih posteljnih pokrival si oglejte pri vašem bližnjem trgovcu ali pa v Edison prodajalni.

...thanks to my Electric Blanket!

Safe Comfort

For your complete assurance, when shopping for electric bed-coverings, look for the label of Underwriters' Laboratories, Inc.

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

MAVRICA

WANDA WASILEWSKA

iz rubrike prevoda VERA BRNČIČ in MILE KLOPČIČ

(Nadaljevanje)

V sivih starčevih očeh je prebrala vprašanje. —Ne, nisem ga pustila Nemcem. Izvlekla sem ga iz jarka, na lastnih ramenih sem ga prinesla domov. Pokopali smo ga tako, da ga živ krt ne najde...

—Ali Nemci vedo, kdo je bil? —Odkod pa naj vedo? Ubili so ga in vrgli v jarek ko psa. Zdag bodo gotovo iskali, toda zdaj je še mir. Ko ste potrkali, sem že mislila, da so prišli.

—Zmajal je z glavo. —Taka je torej ta stvar... Koliko ljudi pobijejo... Otrocičke... A ti, Saška, zapomni si to, dobro si zapomni... Deček je molče prikimal.

—Ko pride oče, ko pridejo drugi, glej, da boš vse povedal. —Kaj mislite, da ne vedo?—je suho vprašala žena.

—Seveda vedo... Saj vidijo... Pa se vendar nobenega eno na drugo... Platon je prej maščeval druge, zdaj pa bo moral maščevati še Miško, lastnega sina...

—To je vseeno—je tiho rekla Maljučija. —Seveda, seveda je vseeno... Sin je pa le sin. Mojega so ubili že osemnajstega leta...

Ničesar jim nisem odpustil, tega pa še najmanj. Čim bliže sreču je, tem bolj boli. Ostal sem ko staro drevo, sam samec. Tako bi imel vnuke, vesel direrndaj bi bil v hiši...

—Vnukov imate polno vas, dedek... —Seveda, saj je nekako tako, vendar... tvoja kri je v tvoji kri... —V tračnico tolčejo, zborovanje...

Maljučija je prebledela. —Gotovo bodo spraševali o Miški... —O Miški ali o čem drugem... Kaj veš, kaj si bodo izmislili?

Udarci po tračnici niso prenehali, donelo je kakor zvonovi. —Kaj hočemo, iti moramo, sicer pridejo, pa nas poženejo s silo... Pojdiva, dedek.

—Nič ne pomagaj, pojdiva.—Vstal je in se težko oprl na palico. —Ti, Saša, ne hodi nikamor, pazi na Zino. Kakor hitro bo konec, pritečem.

Počasi sta se prebijala po cesti v oblakih drobnega snega, ki se je vrtinčil po zraku. Na obeh straneh ceste so se odpirala hišna vrata in na ceste so prihajale žene, dekleta in starci.

—Kaj pa je, ali kaj veste? —Kako pa naj vem? Pray toliko, kakor vi. —Slišal sem, da tolčejo, pa sem šel. —Moj bog, le kaj bo?—je težko vzdihnila neka žena.

—Nikar ne stoka—je trdo odgovorila Fedosja Kravčukova, ki je prav tega šla mimo.—Saj še ne veš, zakaj gre, pa že stokaš. —Joj, draga moja, gotovo nič dobrega. —Mar pričakuješ od njih kaj dobrega? Kajpak!! Toliko dobroto so nam prizadejali, da lahko od njih samo še kaj novih dobrot pričakujemo...

—Saj to je tisto... —Zakaj torej vzdihuješ, ko pa še ni čas? Ni treba, ne zdaj ne potem—je rekla Fedosja. Nihče ni odgovoril. Vsi so vedeli za Vasjo. Vedeli so, odkod se je pojavila ostra poteza v kotih njenih ustnic. Kakor nihče drugi, je imela Fedosja pravico odgovoriti vsakomur, da sedaj ni čas za stokanje. Ne, ona ni stokala, čeprav ni imela niti tistega upanja, od katerega so živeli vsi drugi: naj bo karkoli, toda njihovi sinovi in možje so v vojski, v partizanskih oddelkih, in videli jih bodo tisti srečni dan, ko bo zadnji Nemec poginil sredi vasi, zadet od rdečearmejske krogle.

V snežnih vrtincih so se pojavljale vedno nove temne, ognjene postavbe, ljudje so z vseh strani prihajali v šolo. Tako so po stari navadi imenovali ta prostor. Poslopje je bilo prostorno, z velikimi okni, visokim stropom in belimi lončeni peči. Sobe so bile velike in prijaz-

ne. Samo da to ni bila več šola. Nemci so pokurili mize in klopi, strgali stenske zemljevide, razbili omare z učili, raztrgali slike in fotografije. V veliki šolski dvorani je bila pusta praznina. Tu so se zbirali ljudje; dvorano je napolnjevala siva množica žen in starcev.

Samo Malaša Višnjeva je stala ob strani. Kakor da bi jo ločila od množice nevidna meja, ki se je ni nihče drzil prestopiti. Smrtno blede je stala ob steni in z blaznimi očmi strmela v eno točko. Prameni temnih las so ji silili izpod rute. Ni jih popravljala.

Gaplik je sedel za majhno mizo na ohranjenem šolskem odru. Narédnik, ki je stal zraven njega, je zehal in si ravnodušno ogledoval zbrane ljudi.

—So vsi tu?—je vprašal Gaplik in dvignil iz za mize svojo dolgo in suho telo. Drobna plešasta glava se je zibala na dolgem vratu. —Vsi—je zamrmral nekdo pri vratih.

Župan je zbral papirje z mize, nato jih je bogve zakaj spet položil na mizo in listal po njih s tresočimi prsti.

—Nekam se boji, zlodej plešasti—je zašepetal nekdo med množico. —Je že skuhal kakšno takšno grdobijo, kakršne še ni bilo...

—Kaj se ne bi bal; saj ve, da ga bodo našli, ko pridejo, živega na meh odrli... —Ali pa ga bomo mi sami še prej tako potipali, da ga bo minila volja do županovanja.

—Kako ga boste neki potipali?—je vprašal stari šepavi Aleksander, kolhozni konjar. —Kaj sprašuješ! Že vemo, kako ga bomo!—je hitro odgovorila visoka, postavna Frosja.

—Tiho! Kaj klepetate! Zborovanje se je začelo!—se je razrazil Gaplik in premeril s pogledi množico. —Ni videti, da bi se bilo začelo—je zagodrnjal Jevdokim.

—Kaj pa misliš! Gospod župan so izvolili prispeti, njegov gospodar je tudi že tu, kaj vendar še hočeš?—je odgovoril nekdo. —Tiho!—se je z nenaravnim glasom zadril Gaplik.—Kolikokrat naj vam še rečem! Kaj šepetate tam?

—Tiho, šenske, tiho, poslušajmo rajši, kaj nam bo načeval—se je vmešala Terpilija in glasno zasmrkala. Gaplik se je odkašljaj, primaknil je k očem kosček papirja, izvlekel iz žepa naočnike z okvirom iz žice in si jih nataknil na nos.

—Oho... —S papirja bobral... —Menda kako novo odredbo... Župan je čez naočnike premeril s pogledi zbrano množico. Vsi so utihnili. Še enkrat se je odkašljaj, nato pa je začel s tankim, cvilečim glasom:

—Doslje prebivalci še niso poravnali predpisanega davka v naravi, to je žita. Med množico je nastalo mrmanje in takoj spet utihnili. —Opozarjam, da poteče rok za predajo davka v naravi, t. j. žita, po že objavljenih predpisih tri dni po razglasitvi te odredbe.

Spet je nastalo mrmanje. —Kdor v ten treh dneh ne izpolni svoje dolžnosti do domovine in do nemške vojske, bo obsojen... Za trenutek je umolknil. Pogled izpod naočnikov je zmagoslavno premeril množico. Končno je le nastala popolna tišina, in vse oči so strmele na njegove ustnice.

—... bo obsojen po predpisih o neizpolnjevanju naredb oblasti, o sabotaži, o aktivnem in pasivnem odporu... —Saj že vemo—je nekdo glasno rekel z nalahkim mrimim in zaničljivim glasom. Narédnik se je dvignil od mize in začel napeto gledati v tisti kot, iz katerega se je bil zaslisal ta glas. Toda tam so vsi mirno stali, ne da bi odmaknili oči od žopana.

(Dalje prihodnjč)

deset pa preveč. Za sedem ali osem bi ga bilo ravno prav." Na Poljani, kjer se odcepi cesta proti Pliberku, izprežemo. Stara, prostrana domačija je to, nekdanje graščinsko posestvo, čigar lastniki so volili poslance v veleposestniški kuriji za koroški deželni zbor. Veleposestniška kurija je bila nemakonačionalna trdnjava. Ravno tistemu sem splošno govoril, pa gre zahvala, da je poleg mnogih drugih stebrov te trdnjave razbil tudi tega. Najprej je lastnika do vratu zadolžil, potem pa mu je vzel posestvo in ga naposled prodal prvemu, ki mu je izpolnil račun. In v poljanskem primeru je bil kupec ravno Slovenec.

Ce bi nadaljevali to pot, bi se kmalu znašli v kraljestvu Pece in njenih planinskih sosed. Vsa veličastna se dviga gora pred nami. Njena pobočja ter žlebovi, ki se zvijajo okrog njih, imajo v sebi toliko posebnosti in toliko življenja, da se izplača odpraviti v ta raj, kakor ga imenujejo nekateri, ali v ta peklo, kakor ga preklinjajo drugi. Toda do izvira Meže, ki je za Pece, je še več ko polovica poti, in popotnik jo mora nastopiti čil in spočit. Zato ostanem danes na Poljani.

OD KOTELJ DO BELIH VOD

Še čisto majhen sem bil, ko sem že slišal pripovedovati o Belih vodah. Rasli smo pod vznožjem Uršlje gore na njeni nicinski (osojni) strani, Bele vode pa so bile neke na drugi strani Uršlje gore, na njeni sončni strani, kjer se razpostrta s sončnimi žarki preprežena pokrajina, lepa, svetla in topla. In s hrepenjem nicinskih ljudi po soncu, po svetlobi sem že od svojega prvega spomina hrepenel po teh Belih vodah.

Toda mnogo let je minilo in že odrasel sem bil, ko se mi je moja otroška zaobljuba, romati k Belim vodam, izpolnila. Če ravno sem bil od tistih dob, ko se mi je prvič porodilo hrepenenje po Belih vodah, prehodil že dokaj sveta, sem se vendar odpravil na pot s takimi čustvi, kakor bi prvič zapuščaj naš hovitljaki kraj. Zazorjeno življenje se je umaknilo v mladostne sanje in spet so stale pred menoj tiste Bele vode, katere je moja duša zalivala s svetimi občutki in kjer se razgrinja večna lepota in pravica tega sveta.

Na binkoštni pondeljek je pri Svetem Križu nad Belimi vodami velik shod, na katerega so romali včasih tudi Korošci v velikem številu. Tudi mi smo se odpravili na ta shod. To je najlepši čas za romanje, čas, ko v igred prehaja v poletje, ko zelene in cveto tudi že vse plnine, po katerih je hod k Belim vodam. Pot do Belih vod traja iz Kotelja po malem skoraj ves dan in vodi, ko se pogneš iz doline, skorajda ves čas po višini okoli tisoč metrov. Krasen razgled se ti odpira na gorsko in na dolinsko stran in venomer zreš pred seboj ostri vrh Svete Križa, kamor si se napotil kot romar.

Ko smo prekorčili Godčevo sedlo in zadnjkrat pogledali dol na našo hotuljsko stran, smo jo pri Naravniku zavili na levo po pobočju Uršlje gore, koder se vije zlozna pot do razvodnega grebena med Mežo na eni in med Mislinjo in Pako na drugi strani; po njem vodi pot vse do Belih vod. Med nenaporno hojo preko južnega pobočja Uršlje gore si lahko napaseš oči na veličast-



FIGHT TB Buy Christmas Seals

nem razgledu po divjem svetu, ki se odpira pred teboj. To je tisti kot koroške dežele, v katerem zbira Meža svoje studence. Na desno se vzdiguje skalnate stene široke in ponosne Pece, pod katero dremlje kralj Matjaž in čaka ure, ko ga bo narod prebudil, da ga zbere in povede v boj za svobodo. Malo naprej, na levo, zapira zahod na videz pohlavna, a ne mnogo nižja Olševa. Potem zaslanja razgled zobata Raduha, izza nje se svetijo razbite strmine Savinjskih planin, Ojstrice, Brane, Kočne. Od Raduhe proti vzhodu se vleče dolgi, obraščeni hrbet Smrekovca, katerega nadaljuje Kramarica, ki pada v nižavo prav tam, kjer vstaja iz mozirskih globač Sveti Križ Belih vod. Od njega sem pa vodi razvodni greben do Uršlje gore, ki zapira to veličastno in divjo pogreznino, ki jo cepijo in prerivajo korita in črnjanske, topljanske, bistranske, koprivske, javorske, jazbinske globače. Vsa ta pogreznina ne kaže skoraj nobene življenja; vse je preraščeno, razrito, polno temnih prepadov. Pred sto leti je čez to veličastno in mirno pokrajino še krožil ponosni orel od Uršlje gore do Pece...

čka posestva, so se polnile bajte in bivše ovčje staje z drvarji, najemniki, gostači, knapi in raznimi drugimi ljudmi na potisku. Po godzdnati poti smo priromali še dopolne do Križanove bajte, ki stoji prav tam, kjer se razvodni greben bivše koroškoštajerske meje stika s pobočjem Uršlje gore. Začrnelo ostreže z zidanim podkletjem, to so zadnji ostanki nekdanj tako znamenite Križanove krmce, ki zdaj služi le še za shrambo mrve. Smrekovi in mačesnovi gozdovi so od vseh strani pritisnili že skoraj bajto-pod kap. Križanova bajta je bila v prejšnjih časih na osamljenih potih, ki so vodila za Uršljo goro iz Koroške na Štajersko, znano pribezališče kramarjev, sejarjev, prekupevalcev, še bolj pa tihotapecev ter raznih beguncev in popotnikov, ki so se ogibali glavne poti iz Črne v Soštanj čez Šentvid. Tod so se krepčali številni romarji svete Uršlje, Belih vod, Nove Stifte, Višarji, Petrovč, Gospe Svete. Široko odprta kletna vrata, iz katerih so dišala vina, pometeno gumno, mehači in citraši so vabili spokorne grešne romarje, ki so se vračali pod bremenom odpustkov, da jih tukaj odložijo in pozabijo v vinu, pesmi in plesu. In marsikatera stara babcina, ki je romala po odpustke bosa in lačna, se je tu z izpodrečanimi krili zavrtela po gumnu. Ljubice gospodarjev in ljubčki gospodinj, ki so romali zato, da se skrivaj snidejo z njimi in da jim bog preloži presladke grehe, so se tu spozabljali ob vinski kapljici in ob vselem ranjanju. Marsikatera skrivna storija o sejmarih, ki so izginili za Uršljo goro, o prekupevalcih, ki so jih za vedno požrli črni gozdovi, se je porodila tu. (Konec prihodnjč.)

V Prosveti so dnevne svetovne in delavske vesti. Ali jih čitate vsak dan?

Obnovljena prodajalna delavskih zadrug

Trst.—Delavske zadruge v Trstu, ki so se v prvih dveh povojnih letih z vsvo odločnostjo lotile obnove in zboljšanje svojega centralnega sedeža, so začele potem reorganizirati in modernizirati svoje prodajalne. Številne podružnice v Trstu, in okolici so bile v tem času popolnoma obnovljene in posebno pažljivo so posvetili poleg najmodernejši opremi tudi vsem drugim podrobnostim, posebno glede na zdravstvene predpise.

Tipičen primer take obnove je podružnica št. 109 na vogalu ulic sv. Frančiška in Paestrin ki je bila te dni dokončana. Vsa dela so bila izvršena na tak način, da bi bila čim bolj zavarošana snaga in higiena, posebno pri živilih. Pod je nepremočljiv in tudi/stene so obložene. Prav tako je poskrbljeno za snago namočencev in za splošno snago v vseh prostorih podružnice.



"PROLETAREC"

Socialistično-delavski tednik Glasilo Jugoslovanske soc. zveze in Prosvetne matice. Pisan v slovenskem in angleškem jeziku. Štane 23 za celo, \$1.75 za pol. \$1 za četrt leta. NAROČITE SI GA! Naslov: PROLETAREC 2301 South Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

NAZNANILO:

Ker nas je že več ljudi naprosilo za naslove jugoslovanskih oblastev v Združenih državah naj tu navedemo, da naslov jugoslovanske ambasade se glasi: Yugoslav Embassy, 1520 — 18th St., N. W., Washington 9, D. C. Naslov urada jugoslovanskega konzula pa je glasil: Yugoslav Consulate General, 745 — 5th Avenue, New York 22, N. Y. in Yugoslav Consulate General, 188 West Randolph Street Chicago 2, Illinois. Pišete lahko v slovenskem, srbohrvatskem ali angleškem jeziku.

"PROSVETA"

2857 S. LAWDALE AVE. Chicago 23, Ill. 19. Vaša naročnina na "Prosveto" je potekla z dnem... V slučaju, da je od strani upravnisti kakšna pomota, nas takoj obvestite, da se leta popravili Z bratskim pozdravom ZA UPRAVO "PROSVETE"

Za Zdrav. države in Kanado \$3.00	Za Chicago in okolice je \$2.50
1 tednik in \$1.00	1 tednik in \$1.00
2 tednika in \$2.00	2 tednika in \$1.75
3 tednika in \$3.00	3 tednika in \$2.60
4 tednika in \$4.00	4 tednika in \$3.75
5 tednikov in \$5.00	5 tednikov in \$4.50

Za Evropo je: Dnevnik \$11.00 — Tednik \$2.20

Iskolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaše lastnino. Priložite se sme le ena člana iz družine, ki te dovolje in ki žive ali stanujejo na enem iz istega naslova.

V neobnem slučaju ne voč kraj 5 tednikov

Pejšanilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov, ki so prišteti, preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list, tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, te takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku ali pa ustaviti dnevnik. PROSVETA, SNPJ, 2857 S. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Priloženo polijam naročnino za list Prosveto vsote \$

1) Ime _____ Čl. druživa št. _____

Naslov _____

Uveljavite tednik in ga pripilite k svoji naročnini od sledočih članov moje družine:

2) _____ Čl. druživa št. _____

3) _____ Čl. druživa št. _____

4) _____ Čl. druživa št. _____

5) _____ Čl. druživa št. _____

Mesto _____ Druživa _____

Nov naročnik _____ Star naročnik _____

Kadar se preselite, vselej naznanite svoj stari in novi naslovi

OD KOTELJ DO BELIH VOD

Preživov Voranc (Nadaljevanje)

Po prevratu so Prevalje nena doma postale središče za reševanje koroške polomije. Prišli so okrajni državni uradi vseh vrst, obsejna postaja, centrale raznih družb, razna tajništva, poslanci. Ker za okraj ni bilo primernega zapora, so ga sezidali z občinsko novico. Ko je bilo vse prirejeno, kar potrebuje dobra okrajna uprava, so vse naprave kratko in malo premostili v Dravograd.

"Kaj pa laziš semkaj po odpadke, baba, ko si iz svetjega kraja, kakor je ta podelani Šentandreež." Čisto brez vsake romantike ležijo pred nami današnje Prevalje. Niti romantična razprodaja ugaslega leskega rudnika, ki leži ure hoda od tod, ni mogla rešiti njih slave, njih legend. Hej, osemdeset hiš, sedem sto ali kaj hektarjev grunta, zaraslega gozda, vrtovi, vile—kaj ne zasluži vse to zanimanja narodnih zveličarjev in pravičnikov... Spet stopamo poleg Meže. Njene vode so zdaj zelene čiste, ker je ne bližje več pralke pre-moga. Pri Stoparju, kjer priteče vanjo potok Reka iz Šendan-jela, bi lahko zavili ob njej v ta obmejni kraj, kjer je Meško pisal svoje "Tibe večere". Še pred njim je neki drug fajmošter razširil slavo tega kraja. Bila je huda suša, ki je pre-

tila uničiti vso poljsko rast. Kmetje so se pogajali z župnikom za prošnje na Strojno, da bi bog dal dežja. Ponujali so mu pet rajnišev, fajmošter pa jih je zahteval deset. Naposled so zmagali kmetje. Procesija se je vršila ob velikanski udeležbi kmetov. Toda prošnji se še niso utegnili vrniti domov, ko se je ulil dež. Vendar je komaj orosil zemljo. Kmetje so znova šli k župniku. "Premalo ga je bilo! Saj sem vam pravil, da za pet rajnišev ne more biti dovolj dežja!" jim je ta pojasnil. "Naj ga bo zdaj za deset rajnišev," so rekli farani. In spet je šla procesija ob še večji udeležbi na Strojno. Spet se prošnji ki še niso utegnili vrniti domov, ko se je že začelo neurje. Najprej se je ulil dež, potem pa je začelo nasipati točo, da je uničilo vso rast. Zdag so se kmetje hudovali, kaj da je to? Župnik pa jim je stvar pojasnil. "Majhna pomota! Za pet rajnišev je bilo premalo dežja, za

TISKARNA S.N.P.J.

—sprejema vsa—
v tiskarsko obrt spadajoča dela
Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih...
VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI
... Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
... Cene zmerne, unijako delo prve vrste
Pišite po informacije na naslov:
SNPJ PRINTERY
2857-59 S. Lawndale Avenue Chicago 23, Illinois
TEL. ROCKWELL 6884